

P.4492/90/91

Z ŻYCIA

Politechniki Śląskiej

wrzesień '91

Rok akademicki
1990/91

nr 11

XLVII INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO

30 września 1991 r. o godz. 10⁰⁰ w auli W. Kuczewskiego odbyła się Inauguracja roku akademickiego 1991/92. Po powitaniu członków Senatu, licznych gości krajowych i zagranicznych oraz studentów i pracowników Uczelni, JM Rektor prof. W. WINKLER tak rozpoczął swoje przemówienie inauguracyjne: "Dzisiejsza Inauguracja rozpoczyna kolejny, XLVII już rok akademicki naszej Alma Mater. Dla 9.000 studentów i 1.500 nauczycieli akademickich jest to rok pełen nadziei, ale jednocześnie i pełen obaw, które dotyczą też pozostałych pracowników Politechniki Śląskiej". Obszerne fragmenty wystąpienia inauguracyjnego JM Rektora oraz szczegółową relację z uroczystości zamieścimy w następnym numerze "Z ŻYCIA...".

SENAT

■ 23 i 25 września 1991 r. odbyło się trzecie nadzwyczajne posiedzenie Senatu Politechniki Śląskiej. W programie posiedzenia tylko dwa punkty: informacja o egzaminach wstępnych oraz dyskusja i zatwierdzenie Statutu Uczelni. 23 września posiedzenie rozpoczęło się tradycyjnie o godz. 9⁰⁰ i trwało z jedną, kilkunastominutową przerwą do godz. 16²⁵, natomiast druga część obrad - zwołana dwa dni później - trwała od godz. 14⁰⁰ do 18³⁰.

■ Rozpoczynając pierwszą część posiedzenia, JM Rektor przekazał w skrócie informacje ze spotkania Ministra Edukacji Narodowej R. Głębockiego z rektorami szkół wyższych. W bieżącym roku budżetowym - jak wynika z informacji - wprowadzono poważne ograniczenia finansowania uczelni. Nasza Uczelnia otrzyma o 35% mniej funduszy na działalność statutową, o 30% mniej na badania własne oraz o 11% mniej na działalność ogólną. W sumie ograniczenia finansowe w budżecie Politechniki Śląskiej po stronie dochodów wynoszą ok. 26 mld zł.

Druga także pesymistyczna informacja, wiąże się z pensum dydaktycznym nauczycieli akademickich. Wg informacji JM Rektora, w najbliższym czasie ma ukazać się zarządzenie MEN w tej sprawie, zgodnie z którym wysokość pensum ma wynosić ponownie 270 godz. Oczywiście u podstaw tej decyzji leżą sprawy finansowe.

Także - chociaż nie wyłącznie - ze sprawami finansowymi wiąże się decyzja Władz Uczelni, wprowadzająca odpłatność za wynajem sal będących w dyspozycji Uczelni, np. na spotkania przedwyborcze. Ustalono, że odpłatność ma wynosić 1 mln zł. Kolejne informacje JM Rektora - przekazane już w trakcie dyskusji nad Statutem Uczelni - dotyczyły organizacji inauguracji roku akademickiego.

■ Kolejną informacją, którą przekazał Prorektor ds. Studenckich dr hab. inż. prof. Pol. Śl. B. POCHOPIEŃ, było sprawozdanie z naboru na I rok studiów. Jak wiadomo, w dniach 10 i 11 września br. odbyła się druga tura egzaminów wstępnych na studia dzienne oraz egzaminy na studia wieczorowe i zaoczne. W wyniku tych egzaminów przyjęto na studia dzienne 700 osób i na studia dla pracujących 688 osób. Uwzględniając efekty lipcowej rekrutacji, na studia dzienne w Politechnice Śląskiej przyjęto łącznie 2.235 osób. Tak więc liczba studentów I roku (bez ew. odwołań) w nowym roku akademickim na wszystkich rodzajach studiów wynosi 2.923. W sumie w roku akademickim 1991/92 w Politechnice Śląskiej studiować będzie ok. 9.000 osób, w tym na studiach dziennych ok. 7.500.

■ Dyskusję nad Statutem Uczelni rozpoczęto od wysłuchania oświadczenia Przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" dr inż. T. GRABOWIECKIEGO, w którym nawiązał do stanowiska Związku przedstawionego na pierwszym nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu w Rybniku. Przewodniczący stwierdził, że Komisja Senacka nie umożliwiła gruntownych przeróbek projektu Statutu zgodnie z ówczesnymi propozycjami i w związku z tym jego struktura pozostaje taka, jaka została opracowana w pierwotnej wersji. Szereg uwag wyrażonych przez NSZZ "S" w swoim stanowisku na pierwszym posiedzeniu nadzwyczajnym Senatu, dotyczyło spraw formalnych, a nie merytorycznych. W tej sytuacji - stwierdził T. Grabowiecki - Komisja Zakładowa NSZZ "S" postuluje ostatecznie wprowadzenie kilku poprawek do projektu Statutu. Poprawki te przedłożono Senatowi na piśmie przed rozpoczęciem posiedzenia. Trzy z nich Komisja Zakładowa NSZZ "S" uznała za absolutnie niezbędne do wprowadzenia (zostaną one przedstawione w dalszej części niniejszej relacji). W zakończeniu T. Grabowiecki wyraził przekonanie, że takie podejście Komisji Zakładowej umożliwi uchwalenie Statutu Uczelni w ustawowym terminie do 27 września br.

JM Rektor podziękował Związkowi za takie podejście i zaproponował, aby dyskusję prowadzić kolejno nad poszczególnymi paragrafami projektu Statutu i każdy z nich poddawać pod głosowanie. W tym miejscu JM Rektor przypomniał, że sprawy dotyczące

ustroju Uczelni zostały już przyjęte na drugim nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu (odpowiednie paragrafy wydrukowano dużą czcionką w ostatecznej wersji projektu) i w zasadzie nie powinno się już do nich wracać. Propozycje JM Rektora zostały przyjęte.

Krótko i sprawnie przebiegła dyskusja dotycząca Działu I, zatytułowanego "POSTANOWIENIA OGÓLNE" i zawierającego 18 paragrafów. Zwróć tu uwagę na dwa głosy w dyskusji: prof. J. ZABŁOCKI postulował aby w par. 6 wśród zadań realizowanych przez Uczelnię, "nauczanie i wychowanie" znalazło się na pierwszym miejscu; prof. Wł. SIKORA wyraził natomiast wątpliwość, czy wobec trudności finansowych będzie możliwe wywiązanie się Uczelni z zapisu zawartego w par. 7 ust. 8 ("Politechnika Śląska dba o zachowanie zdrowia i prawidłowy rozwój fizyczny studentów i pracowników, zapewnia im opiekę lekarską, umożliwia rozwój kultury fizycznej i czynne uprawianie sportu oraz rekreację..."). Wniosek pierwszy przyjęto, a drugi załatwiono dyplomatycznie wprowadzając do zapisu słowa "w miarę możliwości". Pozostałe paragrafy z tego działu przyjęto z nielicznymi drobnymi poprawkami.

Dział II, zatytułowany "USTRÓJ POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ" zawiera paragrafy od 19 do 87. Część z nich - jak już wspomniano - była przedyskutowana i przyjęta.

Pierwsza poprawka wniesiona przez KZ NSZZ "S" dotyczyła składu Senatu (par. 35). Zaproponowano skreślenie w ust. 2 punktów i, j, k i zastąpienie ich sformułowaniem "Dyrektor Administracyjny, Kwestor i Dyrektor Biblioteki Głównej uczestniczą w posiedzeniu Senatu z głosem doradczym, chyba, że zostali wybrani zgodnie z ust. 2 p.e, f lub k". Poprawkę przyjęto większością głosów.

Jedną z kontrowersji był punkt dotyczący możliwości prowadzenia przez Wydziały szkoły ponadpodstawowej. Profesorowie A. NIEDERLIŃSKI i J.T. GAWŁOWSKI sugerowali, aby punkt ten wykreślić. Ostatecznie w głosowaniu zdecydowano, że punkt pozostanie, lecz w kształcie uzupełnionym o dopisek "za zgodą Senatu".

Sprawa następna - może błaha, ale dotyczy naszego biuletynu "Z ŻYCIA..." i dlatego o niej także wspomnę. W projekcie zawarto zapis: "Sprawozdania z prac Senatu są publikowane w biuletynie Politechniki

Śląskiej (par. 37 ust. 9). Na wniosek prof. J. SUWIŃSKIEGO, punkt otrzymał logiczne brzmienie: "Informacje z prac Senatu...". Dzięki temu biuletyn, będzie mógł zamieszczać - tak, jak dotychczas - oprócz informacji z posiedzeń Senatu, także informacje z innych sfer działalności Uczelni.

Druga poprawka przedstawiona w Stanowisku NSZZ"S" została w głosowaniu odrzucona. Dotyczyła ona par. 40 ust. 7 i zmierzała do tego, aby przy tworzeniu komisji senackich przyjąć zasadę, iż przewodniczący oraz co najmniej 50% składu komisji powoływać spośród członków Senatu. Oczywiście propozycja sprowadzała się do tego, aby w skład komisji senackich mogły być powoływane osoby spoza członków Senatu. Dr. T. GRABOWIECKI motywował tę poprawkę tym, że istnieją sytuacje, w których celowy byłby udział w pracach komisji osób "znających się na sprawie" spoza składu Senatu.

I trzecia zasadnicza poprawka KZ NSZZ"S" dotyczyła udziału pozostałych nauczycieli akademickich w Radzie Wydziału (par. 42 ust. 2 p.d). Zaproponowano, aby przedstawiciele pozostałych nauczycieli akademickich stanowili 25% składu Rady Wydziału, a nie 15-20%, jak zapisano w projekcie. W dyskusji wyrażono opinie (prof. Pol. Śl. J. SKŁADZIEN, doc. J. PARCHAŃSKI), że przyjęcie wniosku prowadzić będzie do zbyt dużego rozbudowania składu Rad Wydziałów. Ostatecznie przyjęto większością głosów, że udział ten będzie wynosić (15-25%).

W par. 43 dotyczącym kompetencji Rady Wydziału zmieniono (w ust. 2 p. c) zapis "uchwała limity przyjęć na studia" na zapis "proponuje...".

Sporo wątpliwości wywołała sprawa kierownictwa Uczelni (par. 45 p. 1 i p. 7). Zwrócono uwagę, że ani projekt Statutu, ani Ustawa nie rozstrzygają kwestii, kto ponosi odpowiedzialność za kierowanie Uczelnią: Rektor, czy Senat? Ostatecznie na wniosek prof. S. WĘGRZYNA postanowiono wprowadzić odpowiedni zapis ustawowy (art. 491).

W wykazie kompetencji Dziekana (par. 47, ust. 7) został skorygowany p. g, dotyczący nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy z pracownikami Wydziału nie będącymi nauczycielami akademickimi. Zgodnie z przyjętym zapisem, w kompetencji Dziekana będzie "przedsta-

wianie wniosków o nawiązywanie i rozwiązywanie stosunku pracy...".

W par. 52 dotyczącym wyboru elektorów, postanowiono ograniczyć czynne prawo wyborcze do osób zatrudnionych na pełnym etacie w Uczelni. Wiąże się to z realizowaną już przez Władze Rektorskie polityką kadrową.

Zadania Uczelnianej i Wydziałowej Komisji Wyborczych zostały sformułowane wariantowo w par. 55 i 56. Senat przyjął wariant I. Za wariantem tym opowiadała się również KZ NSZZ"S" w swoim stanowisku.

Paragraf 85 dotyczy zakresu działalności Dyrektora Administracyjnego. Zastrzeżenia do niego wniósł mgr W. WYDRYCHIEWICZ, proponując korekty. Wynik głosowania remisowy (12 głosów za wersją oryginalną, 12 - za poprawioną); JM Rektor zaproponował odłożenie sprawy do ponownego przemyślenia.

Kilka poprawek wniesionych przez Prorektora B. POCHOPIENIA, przyjęto do par. 90 i 91 w Dziale III - "STUDIA I STUDENCI". Zgodnie z Ustawą, dopisano m.in. odpowiedni ustęp do par. 90, dotyczący przeniesienia studenta z innej uczelni (odbywać się ono będzie za zgodą Dziekana w porozumieniu z Rektorem). Zmieniono także par. 103, dotyczący szczegółowych zasad i trybu postępowania dyscyplinarnego, który przyjął brzmienie zgodne z art. 176 Ustawy.

Dział IV - "PRACOWNICY POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ" (par. 104-132) stał się za sprawą par. 110, dotyczącego mianowania adiunktów problemem najtrudniejszym. Jak zapewne wszystkim wiadomo, w projekcie Statutu znalazły się dwa warianty: wariant A - normujący mianowanie na stanowisko adiunkta na czas nieokreślony (jednak nie dłuższe niż 40 lat); wariant B - przyjmujący, że mianowanie następuje na czas nieokreślony, lecz zatrudnienie na tym stanowisku nie powinno być dłuższe niż 15 lat, w przypadku uzyskania kolejnych pozytywnych ocen okresowych. W wariantcie tym założono, że przy pozytywnej okresowej ocenie, Rektor na wniosek kierownika wewnętrznej jednostki organizacyjnej Wydziału i po pozytywnym zaopiniowaniu przez Radę Wydziału, może przedłużyć okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta na kolejne okresy czteroletnie, nie dłużej niż do 40 lat.

KZ NSZZ"S" oraz ZNP w Politechnice Śl. opowiedziały się zgodnie za wariantem A, motywując m.in., że sprawę tę uregulowano już w niektó-

rych renomowanych uczelniach technicznych w kraju zgodnie z propozycją zawartą w tym wariancie. W dyskusji na ten temat wypowiedziało się 13 osób. Jako pierwszy swój pogląd w tej sprawie wyraził prof. A. NIEDERLIŃSKI, proponując nowe rozwiązanie polegające na innym podejściu do "nowych" adiunktów, a inne do "starych". Ów pogląd podchwycili także inni dyskutanci (m.in. prof. L. BORCZ i prof. Wł. SIKORA), proponując dla nowo mianowanych adiunktów okres zatrudnienia 9 lat. Kilku dyskutantów (prof. W. CHOLEWA, dr J. WĘGLARCZYK, prof. St. TOMASZEK, prof. T. GLINKA, prof. Z. KLESZCZEWSKI, prof. Z. ZAKRZEWSKI) zdecydowanie opowiedziało się za wariantem B, bądź jego wersją skorygowaną. W uzasadnieniu wskazano m.in. na umożliwienie kierownikowi wewnętrznej jednostki organizacyjnej podejmowanie decyzji kadrowych. W swoim wystąpieniu prof. S. WĘGRZYN stwierdził, że "nie jest za tym, aby wyrzucać adiunktów" w obecnej sytuacji kryzysowej. Rozwój Uczelni zależy od możliwości finansowania i wiąże się z wysokością zarobków, a te nie stanowią zachęty do pozyskiwania młodych pracowników nauki. W takich warunkach można jedynie liczyć na przywiązanie starszych pracowników do Uczelni. Stawianie dla wszystkich doktorów jednolitej bariery, zdaniem Profesora, jest niecelowe.

■ Zbliżała się już godz. 16³⁰, a więc upływała ósma godzina dyskusji. Wobec dostrzeganego zmęczenia członków Senatu, JM Rektor zarządził przerwę w obradach. Ustalono, że druga część obrad odbędzie się w środę 25 września o godz. 14⁰⁰.

■ Drugą część nadzwyczajnego posiedzenia Senatu rozpoczęto od kontynuacji dyskusji nad paragrafem 110. Przedstawiciele Związków Zawodowych podtrzymali swoje stanowisko, opowiadając się za wariantem A. Jednocześnie stwierdzono, że ew. trzeci wariant, który wyłania się z dyskusji prowadzonej w części pierwszej obrad, nie był dotychczas dyskutowany w środowisku. W swoim wystąpieniu dr B. PALUCHIEWICZ (ZNP) stwierdziła, że wariant A daje większą możliwość doboru kadry przez kierowników wewnętrznych jednostek organizacyjnych. Prof. St. TOMASZEK stwierdził natomiast, że w Uczelni "nie ma adiunktów złych" i wielu

spośród nich pełni rolę pracowników samodzielnych. Obecnie brak jest jednak zachęty do pracy nad habilitacją. Podobny pogląd wyraził prof. S. WĘGRZYN, akcentując ponadto, że w obecnej sytuacji finansowej możemy mieć - jako Uczelnia - trudności z pozyskaniem młodej kadry i w tej sytuacji rygorystyczne podejście do problemu adiunktów jest niecelowe.

JM Rektor opowiadając się za wariantem B, stwierdził, że ze względu na brak wymaganych 2/3 członków Senatu, nie może poddawać pod głosowanie tak istotnej dla Uczelni sprawy. Zaproponował, aby głosowanie nad tym paragrafem oraz nad przyjęciem Statutu umieścić w programie zwyczajnego posiedzenia Senatu w dniu 7.10.br., natomiast w dalszej części obecnego posiedzenia, przedyskutować pozostałe paragrafy Statutu. W dyskusji wyrażono obawę (dr B. PALUCHIEWICZ), czy zaproponowany termin zatwierdzenia Statutu jest do przyjęcia, wobec ustaleń ustawowych. W odpowiedzi JM Rektor stwierdził, iż w takich sytuacjach ważniejsze są sprawy merytoryczne od formalnych i w razie przyjęcia przez Senat - propozycji, niezwłocznie poinformuje o fakcie MEN. Wniosek JM Rektora został w głosowaniu przyjęty.

Przystąpiono więc do dyskusji nad kolejnymi paragrafami. Na wniosek Prorektora B. POCHOPIENIA postanowiono skreślić par. 118 i 119 w projekcie Statutu. Dotyczyły one spraw obciążeń dydaktycznych, które Senat - zgodnie z Ustawą - może regulować w formie odrębnych uchwał podejmowanych przed rozpoczęciem każdego roku akademickiego. Do par 117 wprowadzono natomiast korektę, w wyniku której jego zasadnicza część ma brzmienie: "Wykłady, seminaria i prace dyplomowe powinny być w zasadzie prowadzone przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowiskach prof. zw., prof. nadzw., docenta i st. wykładowcę oraz przez nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego. Za zgodą Rady Wydziału wykłady, seminaria i prace dyplomowe mogą być prowadzone przez pozostałych nauczycieli akademickich". W omawianym dziale wprowadzono jeszcze kilka korekt oraz dopisano ust. 6 do paragrafu 132 (dot. działalności Komisji Dyscyplinarnej) w brzmieniu: "W szczególnych przypadkach Rektor ma prawo skierować

sprawę do powołanej przez siebie Komisji".

Ostatni Dział - "PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE" nie wzbudzał już większych kontrowersji. Zgłoszono m.in. wnioski (prof. T. GLINKA) dotyczący wyłączenia karencji dla jednostek wewnętrznych, które nie spełniają wymagań Statutu, lecz nie został on przyjęty. Wszystkie paragrafy w tym dziale (od 133 do 140) zostały przyjęte w wersji oryginalnej. Ponadto postanowiono dopisać par. 141, w którym podaje się, że sprawę interpretacji poszczególnych paragrafów Statutu rozstrzyga Rektor.

■ O godz. 18³⁰ JM Rektor zakończył obrady Senatu, zapraszając wszystkich członków na uroczystą Inaugurację Roku Akademickiego w dniu 30 września br. o godz. 10⁰⁰.

Z PRAC JM REKTORA

■ 4 września br. odbyło się spotkanie robocze Władz Rektorskich z Dziekanami, na którym omówiono problemy organizacyjne Uczelni przed nowym rokiem akademickim oraz sprawy związane z drugim etapem egzaminów wstępnych.

■ W dniach 11-21 września br. JM Rektor spędzając urlop w Beskidzie Śląskim, odwiedził grupę studentów I roku, przebywających w Soli k. Zwardonia na obozie adaptacyjnym zorganizowanym przez Studenckie Akademickie Stowarzyszenie Katolickie "Communio". Rektor spotkał się również z młodzieżą w chatce studenckiej na Pietraszonce, gdzie zapoznał się z warunkami funkcjonowania tego zasłużonego dla studenckiej turystyki ośrodka.

■ 20 września br. odbyło się w Politechnice Warszawskiej spotkanie Ministra Edukacji Narodowej prof. R. Głębockiego z rektorami szkół wyższych uczelni. W spotkaniu uczestniczył Prorektor ds. Organizacji prof. A. KLIMPEL. Otwierając naradę, Minister stwierdził m.in., że planowane cięcia budżetowe doprowadzą do "bolesnego okaleczenia" szkolnictwa wyższego. Relację ze spotkania zamieszczamy niżej.

■ 25 września br. z inicjatywy JM Rektora odbyło się w Uczelni spotka-

nie z odchodzącymi na emeryturę profesorami (6 osób) i docentami (16 osób).

Z NARADY REKTORÓW

Zapowiada się bardzo trudny rok akademicki, ale mam nadzieję, stwierdził Minister R. Głębocki w wystąpieniu inauguracyjnym naradę, że nie dojdzie do katastrofy. Szkoły wyższe otrzymają o ponad 11% mniej funduszy, niż zaplanowano; ograniczone zostały również fundusze na badania naukowe prowadzone przez uczelnie (informacje o ograniczeniach finansowania Politechniki Śl., przedstawione przez JM Rektora zamieszczono w relacji z obrad Senatu). Zdaniem Ministra, w szkołach wyższych istnieją poważne możliwości oszczędzania.

W wielu uczelniach organizowane są zajęcia dydaktyczne, których jedynym celem jest zapewnienie pensum dydaktycznego dla pracowników nauki. Będziemy dążyć do likwidacji ustawowego pensum, ponieważ przepis ten hamuje zmiany w szkolnictwie wyższym - powiedział prof. R. Głębocki.

W dalszej części narady głos zabrał v-ce Minister R. Duda, który w pierwszej części swego wystąpienia scharakteryzował ogólną sytuację budżetu Państwa i na tym tle sytuację w oświacie ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa wyższego. Wydatki na szkolnictwo wyższe zostały zmniejszone o 1.055 mld zł. Ograniczenia wydatków w oświacie nie objęły wynagrodzeń i stypendiów; ograniczono natomiast wydatki rzeczowe o 33,1% (tj. o ok. 783 mld zł) oraz inwestycje o 38% (tj. o ponad 100 mld zł). Szkoły wyższe podległe MEN partycypują w zmniejszonym budżecie w następujący sposób: wynagrodzenia - 3.265,2 mld zł (bez zmian); stypendia - 659,9 mld zł (bez zmian); bieżące wydatki rzeczowe - 1.242,9 mld zł (zmniejszenie o 33%); inwestycje - 110,2 mld zł (zmniejszenie o 38%).

W skali całego resortu sytuację w dziale wynagrodzeń i stypendiów można więc uznać za prawie normalną, jeśli pominąć rewaloryzację. W skali pojedynczych uczelni ograniczenia na wydatki bieżące i inwestycje pociągają różne konsekwencje. Obok uczelni o znośnej kondycji finansowej są i takie, których sytuacja finansowa

jest dramatyczna. Należą do nich te, które przekroczyły już planowane wydatki na inwestycje.

W dziale "nauka" (z którego powrywane są wydatki na działalność naukową PAN, uczelni wyższych, jednostek badawczo-rozwojowych) ograniczenia finansowe wynoszą: na działalność statutową - o 35% (o ok. 274 mld zł dla uczelni); na badania własne - o 30% (o ok. 116 mld zł dla uczelni); na inwestycje o 50%. Bez zmian w tym dziale pozostają wydatki na działalność ogólnotechniczną i biblioteki.

W drugiej części wystąpienia, R. Duda przedstawił projekty działań, zmierzające do złagodzenia skutków posunięć oszczędnościowych w szkolnictwie wyższym. Projekty te zostały ujęte w 4 grupy, tj.: racjonalizacja struktur i zatrudnienia uczelni, racjonalizacja dydaktyki, działania integracyjne i środki pozabudżetowe. W grupie pierwszej chodzi o dostosowanie zatrudnienia do rzeczywistych potrzeb dydaktycznych i badawczych uczelni oraz o takie zmiany struktur organizacyjnych, które mogą przynieść oszczędności kadrowe, lokalowe i materiałowe. Wymieniono tu kilka przykładowych działań, a m.in. niedopuszczenie do realizacji wypłat wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe przy nie wypracowanym pensum na tym samym kierunku studiów; przeprowadzenie analizy liczebności grup ćwiczeniowych, wykładowych i laboratoryjnych; poszukiwanie tańszych podmiotów prowadzących domy i stołówki studenckie; łączenie zakładów, instytutów i wydziałów, a nawet całych uczelni wszędzie tam, gdzie zostały nadmierne "rozmnożone". W grupie drugiej proponuje się weryfikację realizowanych programów i planów zajęć pod kątem ich celowości i efektywności, a w konsekwencji łączenie niektórych zajęć, zmniejszenie wymiaru czasowego lub nawet likwidację, zwiększenie liczebności grup studenckich itp. Działania integracyjne mają polegać na tworzeniu - tam, gdzie to jest możliwe - międzyuczelnianych zakładów naukowych, dydaktycznych i usługowych. I wreszcie ostatnia grupa działań - środki pozabudżetowe. Chodzi o pozyskanie środków poprzez współpracę z przemysłem i uczelniami zagranicznymi m.in. w ramach programu TEMPUS, sprzedaż wydawnictw, własną działalność gospodarczą, fundacje itp. Do tych możliwości dochodzi również

kolejna, którą daje Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 sierpnia br. w sprawie zasad gospodarki finansowej uczelni. Daje ono prawo uczelniom do ustalania opłat za powtarzany rok na studiach dziennych, jeśli przyczyną są złe wyniki w nauce oraz pobierania opłat za studia zaoczne, eksternistyczne i podyplomowe. Te ostatnie opłaty będą dotyczyć wyłącznie tych studentów, którzy będą przyjęci na pierwszy rok po wejściu w życie powyższego rozporządzenia.

ORGANIZACJA

Zarządzenia Rektora: Nr 35/90/91 z dn. 19.08.91 r. - w spr. wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Administracji i Jednostek Organizacyjnych Działalności Podstawowej w Politechnice Śląskiej, Nr 36/90/91 z dn. 31.08.91 r. - w sprawie wprowadzenia zmian w strukturze organizacyjnej Politechniki Śląskiej dotyczących **jednostek działalności podstawowej**, Nr 1/91/92 z dn. 11.09.91 r. - w spr. powołania Komisji Konkursowej na stanowiska Z-ców Dyrektora Administracyjnego Politechniki Śląskiej, Nr 2/91/92 z dn. 28.09.91 r. - w spr. ograniczenia w Politechnice Śląskiej wydatków budżetowych, Nr 3/91/92 z dn. 27.09.91 r. - w spr. warunków oraz rodzajów i wysokości świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów dziennych.

Pisma Okólne: Nr 2/91/92 z dnia 9.09.91 r. - w spr. organizacji roku akademickiego 1991/92.

Pisma wg rozdzielnika: R/1/91/92 z dn. 12.09.91 - w spr. stypendiów naukowych, R/2/91/92 z dn. 10.09.91 roku dot. zmniejszenia wydatków na obsługę dydaktyki, RO/6/90/91 z dn. 27.08.91 r. - w spr. ujednoczenia w Politechnice Śląskiej stosowanego nazewnictwa w j. angielskim jednostek organizacyjnych, tytułów i stopni naukowych oraz stanowisk, RD/19/90/91 z dn. 28.09.91 r. - w spr. konkursu PRIMUS INTER PARES, RN/5/90/91 z dn. 20.09.91 r. w spr. narzutu kosztów pośrednich (łącznie wydziałowych i ogólnych), RA/27/90/91 z dn. 20.09.91 r. - w spr. uregulowania realizacji zadań dotychczas wykonywanych przez Dział

Aparatury Naukowej i Dział Zaopatrzenia, RA/28/90/91 z dn. 19.09.91 roku - w spr. adresowania kopert formatu A-5 umożliwiającego ofrankowanie stemplem Uczelni.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

■ We wrześniu br. 65 pracowników wyjechało do 18 krajów, w tym: do RFN - 11 osób, do Wielkiej Brytanii - 10, do ZSRR - 9, do CSRF - 8 i do Chin - 6 osób. Po 3 osoby udały się do Holandii i USA, a po 2 do Austrii, Francji, Portugalii oraz Szwajcarii i wreszcie po 1 osobie do takich krajów, jak: Bułgaria, Dania, Grecja, Kanada, Szwecja, Węgry i Włochy. 40 osób jako cel wyjazdu zgłosiło konferencje, 15 osób - konsultacje lub wykłady, a 6 osób wyjechało na staż, bądź kurs. Tylko 2 osoby wyjechały w ramach wymiany (ZSRR), a 1 osoba do pracy i 1 - na praktykę.

W porównaniu z lipcem i sierpniem tego roku, nastąpił znaczny wzrost zarówno liczby pracowników wyjeżdżających (w lipcu - 40 osób, a w sierpniu - 38), jak i liczby krajów, do których udali się nasi pracownicy (w lipcu - 14, w sierpniu - 11).

■ W tym samym miesiącu w Politechnice Śl. przebywało 20 osób z 9 krajów, w tym na zaproszenia - 10, w ramach wymiany bezde wizowej - 8 oraz po 1 osobie na stażu i studiach doktoranckich. A oto kraje, z których przebywali u nas goście: CSRF (8 osób), Francja (3), Egipt (2), Włochy (2), Austria (1), Dania (1), Holandia (1), Norwegia (1) i RFN (1). Tak więc pod względem przyjazdów, wrzesień, okazał się miesiącem prawie rekordowym (w lipcu i sierpniu przebywało w Uczelni łącznie 3 osoby z zagranicy).

XV-LECIE WYDZIAŁU ARCHITEKTURY

W dniach 20-22 września br. odbyły się uroczystości związane z jubileuszem XV-lecia Wydziału Architektury połączone z V Zjazdem Wychowanków Wydziału Architektonicznego Politechniki Lwowskiej. Była to wzruszająca uroczystość; po latach spotkali się starzy przyjaciele, ko-

ledzy z lat studiów we Lwowie, których los rozproszył po całym świecie. Na spotkanie przybyło 46 absolwentów Wydz. Architektonicznego Pol. Lwowskiej, a wśród nich m.in. prof. Stefan Du Chateau z Paryża, który w latach sześćdziesiątych był jednym z najbardziej znanych polskich architektów w świecie. Sławę zyskał dzięki projektom m.in. lotniska w Waszyngtonie, centrum handlowego w Sant Genis Laval i Uniwersytetu w Lyon.

Punktem kulminacyjnym uroczystości było jubileuszowe posiedzenie Rady Wydziału połączone z odsłonięciem tablicy pamiątkowej, poświęconej profesorom - architektom, wychowankom Wydziału Architektonicznego Pol. Lwowskiej, które rozpoczęło się 20 września o godz. 12⁰⁰.

W posiedzeniu, oprócz członków Rady Wydziału, zaproszonych gości honorowych i wychowanków Wydz. Architektonicznego Pol. Lwowskiej, uczestniczył Prorektor prof. Wł. Sikora. Życząc miłego spotkania Prorektor powiedział m.in. "Jesteśmy zaszczyconeni, że Wydział Architektury wnosi sporo elementów humanistycznych w naszym środowisku technicznym".

Dziekan Wydziału prof. St. Tomaszek przedstawił historię Wydz. Architektury i jego dzisiejsze problemy. Wydział powstał w 1977 roku, jednak Szkoła Architektów w Politechnice Śląskiej istniała już od 1945 r. w różnych układach organizacyjnych Wydziału Budownictwa. O usamodzielnienie Szkoły zabiegało wiele osób związanych z Uczelnią, potrzebę taką dostrzegły wreszcie ówczesne władze. A pomógł w tym chyba przypadek. Ogłoszono konkurs na projekt Centrum Kultury w Katowicach, w który zaangażowali się profesorowie Z. Majerski i W. Jackiewicz. Centrum wprawdzie nie powstało, ale powstał Wydział Architektury w Politechnice Śląskiej. W roku akademickim 1976/77 na Wydziale Budownictwa i Architektury funkcjonował Instytut Architektury i Urbanistyki, którego dyrektorem był ówczesny doc. dr inż. arch. W. Jackiewicz, a Jego zastępcami doc. dr inż. arch. J.T. Gawłowski i dr inż. arch. J. Klemens. W tym czasie w Instytucie było 2 profesorów zwyczajnych (Z. Majerski i T. Teodorowicz-Todorowski), 5 docentów (J.T. Gawłowski, Zb. Gądek, W. Jackiewicz, F. Maurer i A. Czyżewski), 8 adiunktów, 7 wykładowców, 33 asystentów i 1 nauczyciel zawodu. Ponadto przybyło spoza Uczelni 2 docen-

tów (St. Tomaszek i M. Rościszewski). Kadra ta utworzyła 5 zespołów naukowo-dydaktycznych. Dyplom mgr inż. arch. uzyskało w 1976 roku 37 osób, a na pierwszy rok studiów w 1977 roku przyjęto 77 studentów. Pierwszym Dziekanem Wydziału został prof. Z. Majerski, który funkcję tę pełnił do 1978 r., a drugim - prof. J.T. Gawłowski (1978-87).

Od 1987 roku funkcję Dziekana pełni prof. St. Tomaszek. W okresie istnienia Wydziału liczba studentów zawierała się w przedziale 300-500. W roku bieżącym przyjęto na I rok studiów 100 osób.

Obecnie na Wydziale istnieją 4 Katedry: Planowania Przestrzennego i Urbanistyki (prof. St. Tomaszek), Projektowania Architektonicznego (prof. W. Jackiewicz), Projektowania i Teorii Architektury (prof. J.T. Gawłowski) oraz Historii Architektury i Urbanistyki (prof. Pol. Śl. A. Niezabitowski). Łącznie Wydział zatrudnia 107 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym: prof. zw. - 2, prof. Pol. Śl. - 4, doc. dr hab. - 2, doc. kontr. - 1, adkt. - 24, wykł. - 11, asyst. - 61. 13 pracowników Wydziału uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego.

Na zakończenie okolicznościowego przemówienia, prof. St. Tomaszek powiedział: "Nie chcemy, aby mury naszej Uczelni opuszczali teoretycy, historycy architektury i urbaniści, którzy opierają się na modelach, gwałcących środowisko lub potrzeby społeczne. Byłoby to groźne. Nie chcemy także, aby wychodzili tacy architekci, którzy nie dostrzegają przemian odbywających się w społeczeństwie, w sztuce i architekturze. I to są wytyczne doskonalenia naszych programów nauczania".

Podniosłym momentem uroczystości jubileuszowych było odsłonięcie w budynku Wydziału Architektury Tablicy pamiątkowej z nazwiskami profesorów - architektów, wychowanków Wyzd. Architektonicznego Pol. Lwowskiej, którzy wnieśli wkład w organizację Wydziału. Na tablicy widnieją nazwiska takich profesorów, jak: Władysław Derdacki, Czesław Thulie, Władysław Śmiałkowski, Zygmunt Majerski, Włodzimierz Buć, Franciszek Maurer i Tadeusz Teodorowicz-Todorowski. Odsłonięcia tablicy dokonał Prorektor prof. Wł. Sikora.

Ponadto w ramach uroczystości jubileuszowych odbyło się otwarcie wystawy prac studentów Wydziału Architektury Pol. Śl. oraz wystawy ma-

larstwa i grafiki wychowanków Wyzd. Architektonicznego Pol. Lwowskiej. W programie były także spotkania towarzyskie i objazd Śląskiego Okręgu Przemysłowego.

W niedzielę 22 września o godz. 9⁰⁰ w Kościele Św. Michała odbyło się nabożeństwo za zmarłych wychowanków Wyzd. Architektonicznego Pol. Lwowskiej z udziałem Władz Rektorskich naszej Uczelni.

Uroczystościom jubileuszowym patronował JM Rektor prof. W. Winkler oraz Komitet Honorowy w składzie: mgr inż. arch. Wojciech Czech - wojewoda śląski, mgr inż. arch. Krzysztof Chwalibóg - prezes ZG SARP, mgr inż. arch. Zygmunt Skrzydlewski, prof. dr hab. inż. Jan Bator oraz mgr inż. arch. Andrzej Gałkowski - prezes ZO SARP w Katowicach.

Komitet Organizacyjny tworzyli: J. Boberski, J.T. Gawłowski, A. Gólnik, L. Hawling, W. Jackiewicz, J. Klemens, A. Lisik, I. Madurowicz, K. Madurowicz, F. Maurer, W. Migocki, A. Niezabitowski, T. Teodorowicz-Todorowski, St. Tomaszek i L. Ziemiński.

Doceniając wysiłki organizacyjne wszystkich wymienionych architektów, ze szczególnym uznaniem należy się odnieść do inicjatyw i pełnej poświęcenia pracy w Komitecie Organizacyjnym profesora Tadeusza Teodorowicza-Todorowskiego.

STUDENCKI BILANS

Deficyt budżetowy Państwa jest już odczuwalny we wszystkich sferach działalności Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Podstawowe jednostki organizacyjne naszej Uczelni - jak wiadomo - otrzymały ostatnio decyzje etatowe Władz Rektorskich, dotyczące pracowników nie będących nauczycielami akademickimi. Ograniczono poważnie finansowanie badań naukowych, wstrzymano rewaloryzację płac. Spójrzmy, jak w tej trudnej sytuacji przedstawiają się wydatki i ewentualne dochody studenta Politechniki Śląskiej.

W ubiegłym roku akademickim opłata za miejsce w Domu Studenckim w Gliwicach była jednolita i w czerwcu wynosiła 120 tys. zł. Od nowego roku akademickiego wysokość opłaty uzależniono od kategorii "akademika". 10 Domów Studenckich, którymi dysponuje Politechnika Ślą-

ka, podzielono na cztery kategorie, w zależności od standardu. Wysokość opłat za miejsce w Domu Studenckim przedstawia się obecnie następująco: kategoria I ("Karlik") - 234 tys. zł, kategoria II ("Solaris") - 216 tys. zł, kategoria III ("Barbara", "Ondraszek", "Elektron", "Karolin-ka") - 198 tys. zł, kategoria IV ("Piast", "Rzepicha", "Ziemowit") - 180 tys. zł. Jeszcze więcej muszą płacić studenci urlopowani oraz studenci innych uczelni i uczniowie szkół pomaturalnych, dla których znajdzie się wolne miejsce w naszych "akademikach". Dla nich ustalono odpłatność w wysokości 360 tys. zł miesięcznie. Taki jest bowiem - jak wyliczono - pełny koszt zakwaterowania jednej osoby w Domu Studenckim.

Zdrożało także wyżywienie studenta. W dwóch stołówkach akademickich obiad kosztuje obecnie 6 tys. zł, a śniadanie 4,5 tys. zł.

Ze względu na małe zainteresowanie studentów trzecim posiłkiem, nasze stołówki nie wydają już kolacji. Miesięczne wyżywienie (bez kolacji) pochłania zatem kwotę 315 tys. zł.

Do wymienionych wydatków studenta należy oczywiście dodać kwotę na sfinansowanie zakupu skryptów, książek, notatników i wielu innych niezbędnych pomocy, bez których student uczelni technicznej nie może się obejść. Tyle po stronie wydatków, nie licząc oczywiście potrzeb kulturalnych, rozrywkowych, ubioru itp.

A na co student "może liczyć" w bieżącym roku akademickim?

Maksymalna pomoc materialna ze strony Państwa w formie stypendium może wynosić 744 tys. zł miesięcznie, tj. 90% wynagrodzenia asystenta-stażysty. W większości przypadków kwota ta jest nieosiągalna. Jest ona bowiem pomniejszana o wielkość dochodu przypadającego na 1 członka w rodzinie studenta. W praktyce, wysokość stypendium wynosić będzie najczęściej - jak się szacuje - ok. 450 tys. zł miesięcznie. W tej sytuacji główny ciężar utrzymania przy życiu studenta spoczywać musi na rodzinie lub opiekunach, jeśli pominąć doraźne, coraz mniejsze możliwości zarobkowania dla studiujących (poza handlem, ale i tu konkurencja).

Czy przy takim bilansie możliwe będzie radykalne zwiększenie liczby studentów w kraju, jak proponuje prof. A.K. Wróblewski w swoim wywiadzie? (Fragmenty wywiadu Profesora publikujemy niżej).

PRZED NOWYM ROKIEM AKADEMICKIM - Z PRASY

■ "Trybuna Śląska" z dnia 26 września br. zamieściła relację z konferencji prasowej Ministra R. Głębockiego z dziennikarzami, która odbyła się dzień wcześniej. A oto fragmenty tej relacji: "(...) Kontynuowana jest m.in. reforma finansowania wyższych uczelni w celu wyeliminowania elementów uznaniowości. O poziomie subsydiów mają decydować takie czynniki, jak liczba studentów, jakość kadry naukowej, dynamika rozwoju uczelni i efektywność nauczania. Najistotniejsze zmiany dotyczyć mają jednak systemu szkolnictwa wyższego jako takiego. MEN proponuje tu m.in.:

- wprowadzenie innych niż studia magisterskie form studiów, czyli powrót do koncepcji studiów według dwóch formuł: akademickiej i zawodowej;
- zmniejszenie liczby kierunków kształcenia (dziś jest ich 194) wraz z określeniem tzw. minimów programowych i kadrowych;
- zmianę charakteru i treści programów kształcenia.

Resort deklaruje też swoje poparcie dla tendencji integracyjnych w środowisku (m.in. zaawansowane są już prace nad powrotem akademii medycznej do Uniwersytetu Jagiellońskiego) i komercjalizacji nauczania w wybranych uczelniach i kierunkach.

Długofalowym celem działalności MEN jest podniesienie tzw. wskaźnika scholaryzacji na poziomie akademickim. Oto bowiem w USA na 10 tys. obywateli jest 512 studentów, podczas gdy w Polsce raptem 91. Do końca bieżącej dekady musimy więc osiągnąć "poziom przyzwoitości" dla państw rozwiniętych - 300-400 studentów na 10 tys. mieszkańców. Pierwszy nieśmiały krok w tym kierunku już zrobiono. W 51 uczelniach podległych MEN na pierwszy rok studiów przyjęto bowiem o prawie 10 tys. młodych ludzi więcej niż rok temu (prawie 67 tys.). Zaś łącznie na studiach dziennych w roku akademickim 1991/92 studiować będzie ok. 240 tys. osób".

■ W tygodniku "Polityka" z dnia 21 września br. opublikowano wywiad z

prof. Andrzejem Kajetanem WRÓBLEW-SKIM, Rektorem Uniwersytetu Warszawskiego, zatytułowany "Kwestia wyobraźni". Pozwolę sobie przytoczyć ciekawsze - moim zdaniem - fragmenty tego wywiadu: "(...) Uważam, że skoro rząd zachowuje się tak, jak gdyby nic się nie stało i nawet nie próbuje tłumaczyć przyjętych ograniczeń, to obowiązkiem środowiska nauki jest alarmowanie opinii społecznej. Trzeba głośno powtarzać, że grozi nam potworne zacołanie na miarę czwartego świata(...).

Zapaść intelektualna zawsze paraliżuje rozwój gospodarczy - nie ma nowoczesnej gospodarki bez doskonale wykształconej inteligencji. Właśnie wróciłem z Belgii, gdzie podczas spotkania zatytułowanego "Dialog transatlantycki", rektorzy uniwersytetów europejskich i amerykańskich informowali się wzajemnie o wszystkim, co nowe i ważne. Ja także byłem zobowiązany do przedstawienia komunikatu o stanie naszego życia akademickiego. Wywołałem niemałe poruszenie informacją, że mamy tylko jedną trzecią miliona studentów na prawie 40 mln mieszkańców. Hiszpania, przy zbliżonej liczbie ludności, ma milion studentów, a przecież niedawno startowała z bardzo niskiego poziomu cywilizacyjnego. My odwrotnie - w dekadzie lat 70 mieliśmy o kilkadziesiąt procent studentów więcej; dziś już tylko Albania jest w gorszej sytuacji. Dlatego oskarżam ludzi sprawujących władzę o brak wyobraźni. Mamy aspiracje stowarzyszenia się z EWG. A czy EWG zechce widzieć w swoim gronie kraj pozbawiony aspiracji intelektualnych? Nie, dlatego trzeba te aspiracje rozbudzać. Za wszelką cenę musimy zwiększać liczbę studentów(...).

W zawodach najwyższej cenionych we współczesnym świecie, kształcimy za ledwie garstkę młodzieży. Niemieckie uniwersytety opuszcza rocznie kilka tysięcy informatyków. Mimo to w końcu 1990 r. Niemcy obliczyli że brakuje im od 20 do 40 tysięcy absolwentów tej specjalności.

We wszystkich polskich uczelniach było w ubiegłym roku 235 absolwentów informatyki, a studentów tego kierunku - 866. Dyplom fizyka uzyskało w ostatnim roku akademickim we wszystkich niemieckich uniwersytetach 2887 osób. Odpowiednia liczba dla Polski - 263 na uniwersytetach i 131 w wyższych szkołach pedagogicznych. Można porównywać dalej, np. absolwentów zarządzania i innych, poszu-

kiwanych specjalności, ale wszędzie sytuacja jest podobna. Mamy takich specjalistów od kilku do kilkunastu razy mniej niż w krajach wysoko uprzemysłowionych, a kształcimy garstkę. Dlatego jestem zdecydowany dalej działać na rzecz maksymalnego otwarcia uczelni(...).

SPORT

W roku akademickim 1990/91 rozegrano 6 konkurencji XVI Akademickich Mistrzostw Polski Politechnik. Członkowie AZS Gliwice zajęli następujące miejsca:

- judo	- IV
- koszykówka kobiet	- I
- koszykówka mężczyzn	- II
- piłka nożna	- VII
- lekka atletyka kobiet	- III
- lekka atletyka mężczyzn	- VIII

W klasyfikacji generalnej Politechnika Śląska zdobyła 65,5 pkt. i na półmetku rywalizacji zajmuje wysokie trzecie miejsce (za Politechniką Warszawską 81 pkt. i Politechniką Łódzką 66 pkt.) na 14 sklasyfikowanych zespołów. Jest to bardzo dobra pozycja wyjściowa przed zawodami czekającymi nas w roku akademickim 1991/92.

Opracowanie redakcyjne:

dr inż. Marian MIKRUT, Instytut Elektroenergetyki i Sterowania Układów, Gliwice ul. B. Krzywoustego 2, p. 623, tel. 26-22